PROCEDURA ÎNCUVIINŢĂRII ADOPŢIEI INTERNAŢIONALE

Mihaela PAIERELE

CZU: 347.633:341.231.14 paierelemihaela@gmail.com

Known since ancient times, adoption arose from the social need to care for the child, who for various reasons was deprived of parental care. Thus, the main purpose of the international adoption is focused on the principle of respecting the best interests of the child, which must be present at all stages of the procedure for approving international adoption, until the identification of the most suitable family to ensure continuity in raising and educating the child.

Preambulul Convenţiei Naţiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, adoptată la data de 20 noiembrie 1989 de Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite, menţionează că *familia este unitatea fundamentală a societăţii şi mediul natural pentru creşterea şi bunăstarea tuturor membrilor săi* şi, în mod deosebit, că *copilul trebuie să beneficieze de protecţia şi de asistenţa de care are nevoie pentru a putea să joace pe deplin rolul său în societate*, iar *pentru deplina şi armonioasa dezvoltare a personalităţii sale copilul trebuie să crească într-un mediu familial, într-o atmosferă de fericire, dragoste şi înţelegere* [1]. Astfel, fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-şi cunoască părinţii, să beneficieze de grija lor, cu excepţia cazurilor în care despărţirea de părinţi este necesară în interesul superior al copilului, motiv din care este necesară identificarea unor mecanisme alternative de îngrijire a copiilor rămaşi fără ocrotire părintească, una dintre aceste măsuri fiind instituţia adopţiei.

Adopţia poate fi definită drept actul juridic încuviinţat de organul respectiv competent – instanţa de judecată, care are ca efect naşterea unor drepturi şi obligaţii între adoptat şi descendenţii săi şi adoptator şi rudele acestuia, asimilate de lege celor dintre părinţi şi copii, şi încetarea drepturilor şi obligaţiilor adoptatului faţă de rudele sale de proveniență. Scopul adopţiei este de a asigura protecţie intereselor personale nepatrimoniale şi patrimoniale ale copiilor lipsiţi de ocrotirea părintească sau, după caz, de ocrotirea corespunzătoare [2, p.452]. În preambulul Convenţiei asupra protecţiei copiilor şi cooperării în materia adopţiei internaţionale de la Haga se menţionează că fiecare stat ar trebui să ia, cu prioritate, măsuri corespunzătoare pentru a permite menţinerea copilului în familia sa de origine, recunoscând că adopţia internaţională poate prezenta avantajul de a oferi o familie permanentă copilului pentru care nu poate fi găsită o familie potrivită în statul său de origine, convinse de necesitatea luării de măsuri care să garanteze că adopţiile internaţionale

se înfăptuiesc în interesul superior al copilului şi întru respectarea drepturilor sale fundamentale [3].

Procedura încuviinţării adopţiei internaţionale îşi are sediul juridic în Legea privind regimul juridic al adopţiei (Legea nr.99/2010), precum şi în Titlul II, lit. C. „Procedura specială", Capitolul XXV „Încuviinţarea adopţiei" din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (CPC RM). Astfel, din conţinutul actelor respective reiese că, din punct de vedere procedural, încuviinţarea adopţiei internaţionale poate fi împărţită în două etape: 1) etapa administrativă a adopţiei internaţionale; şi 2) etapa judiciară a încuviinţării adopţiei internaţionale. În toate cazurile, încuviinţarea adopţiei internaţionale poate avea loc numai prin pronunţarea unei hotărâri judecătoreşti şi numai dacă acest fapt este în interesul superior al copilului adoptat. CtEDO are o bogată jurisprudenţă în materie de adopţie şi aceasta a stabilit că cauzele respective de cele mai multori cad sub incidenţa drepturilor garantate de art.8 al CEDO, cel puţin sub două aspecte: *dreptul la familie* şi *dreptul la viaţa privată.* Totodată, Curtea a stabilit că, pornind de la ingerinţa serioasă pe care o prezintă adopţia în ceea ce priveşte dreptul la viaţa privată şi dreptul la familie, procesul decizional finalizat cu adoptarea unor măsuri ce constituie o ingerinţă trebuie să fie echitabil şi să permită respectarea corespunzătoare a intereselor protejate de art.8 pe tot parcursul său. Conform art.2 din Legea nr.99/2010, *adopţia internaţională* este adopţia în care copilul adoptat are domiciliul în Republica Moldova, iar adoptatorul sau familia adoptatoare au domiciliul în străinătate ori adopţia în care copilul adoptat are domiciliul în străinătate, iar adoptatorul sau familia adoptatoare au domiciliul în Republica Moldova [4].

În ceea ce priveşte natura juridică a procedurii judiciare a adopţiei internaţionale, aceasta face parte din categoria procedurilor judiciare civile speciale şi este caracterizată prin: 1) lipsa unui litigiu de drept, 2) lipsa unor părţi cu interese contrare, 3) inaplicabilitatea unor instituţii procesuale specifice altor categorii de proceduri judiciare civile (cum ar fi tranzacţia de împăcare, procedura de mediere) şi 4) care se desfăşoară în conformitate cu un şir de norme procedurale specifice de examinare a unor astfel de cauze. Conform prevederilor art.286 CPC RM, adoptatorul cetăţean al Republicii Moldova domiciliat în străinătate sau cetăţean străin sau apatrid, care doreşte să adopte un copil domiciliat în Republica Moldova, depune, direct sau prin intermediul organizaţiei străine acreditate cu atribuţii în domeniul adopţiei internaţionale, cererea de încuviinţare a adopţiei internaţionale la judecătoria din raza domiciliului copilului adoptabil [5]. Norme procedurale privind modul depunerii cererii de încuviinţare a adopţiei internaţionale şi instanţa competentă să examineze cererea respectivă sunt prevăzute şi de art.38 alin.(1) din Legea nr.99/2010. Astfel, în cazul adopţiei internaţionale, art.286 alin.(2) CPC RM şi art.38 alin.(1) din Legea nr.99/2010 ne dau două soluţii diferite cu referire la instanţa competentă să examineze cauzele respective. În acest caz, conflictul dintre normele respective va fi soluţionat prin aplicarea art.38 alin.(1) din Legea nr.99/2010; prin urmare, în cazul adopţiei internaţionale instanţa

competentă să examineze astfel de cauze va fi Curtea de Apel din raza domiciliului copilului adoptabil.

Cauzele privind încuviinţarea adopţiei internaţionale se examinează potrivit regulilor generale cu aplicarea normelor juridice speciale prevăzute în art.291 din CPC RM. Astfel, cererea de încuviinţare a adopţiei internaţionale se va examina în cadrul procedurii speciale de judecare a pricinilor civile, în şedinţă închisă, pentru a nu fi divulgat secretul adopţiei, cu participarea obligatorie a adoptatorilor, a reprezentantului autorităţii tutelare teritoriale de la domiciliul copilului adoptabil şi a reprezentantului organizaţiei străine acreditate în Republica Moldova cu atribuţii în domeniul adopţiei internaţionale, care asistă adoptatorul. Odata cu modificările operate în Legea nr.99/2010 şi în Cocul de procesură civilă prin *Legea nr.112 din 09.07.2020 pentru modificarea unor acte normative* [6], a fost exclusă posibilitatea participării copilului adoptabil, a procurorului şi a altor persoane interesate. Totuşi, normele respective stabilesc cercul obligatoriu al participanţilor la procedura de examinare a cererii privind încuviinţarea adopţiei, dar nu exclude expres participarea şi altor persoane interesate de procedura adopţiei. Astfel, instanţa de judecată, în virtutea rolului activ pe care îl are în procedura de examinare a cererilor privind încuviinţarea adopţiei internaţionale, va putea dispune la cerere sau din oficiu atragerea în proces şi a altor persoane interesate.

Potrivit art.291 alin.(3) CPC RM, acţiunile civile privind încuviinţarea adopţiei internaţionale vor fi puse pe rol în regim prioritar şi examinate în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data punerii cererii pe rol. Examinând cauza în fond, conform art.292 alin.(1) CPC RM, instanţa admite cererea de încuviinţare a adopţiei internaţionale numai dacă, în baza probelor administrate, şi-a format convingerea că aceasta este în interesul superior al copilului sau respinge cererea.

Conform prevederilor art.292 alin.(2^1) CPC RM, hotărârile instanţelor judecătoreşti emise în urma examinării acţiunilor civile privind încuviinţarea adopţiei internaţionale vor deveni definitive şi irevocabile în termen de 10 zile lucrătoare din ziua pronunţării. Deşi nu este expres prevăzut, reieşind din prevederile art.280 alin.(1) CPC RM, hotărârile pronunţate în materia adopţiei sunt susceptibile de atac, în cazul adopţiei internaţionale cu recurs. Prin urmare, contestarea hotărârii instanţei de judecată va trebui efectuată în interiorul acestui termen, nu însă al termenelor generale de exercitare a recursului, prevăzute de Codul de procedură civilă.

Referinţe:

1. *Convenţia cu privire la drepturile copilului*. Adoptată de Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite la 29 noiembrie 1989, în vigoare de la 2 septembrie 1990. Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.408-XII din 12.12.1990.
2. BELEI, E. ș.a. *Pregătirea cauzelor civile pentru dezbateri judiciare*. Ediţia a II-a. Chişinău, 2016.
3. Convenţia asupra protecţiei copiilor şi cooperării în materia adopţiei internaţionale de la Haga, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1468-XIII din 29.01.1998. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1998, nr.014.

4. Legea privind regimul juridic al adopţiei, nr.99 din 28.05.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.131-134.
5. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, nr.225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 130-134.
6. Legea pentru modificarea unor acte normative, nr.112 din 09.07.2020. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr. 205-211.

Recomandat
***Igor COBAN**, dr., conf.univ.*